

Betreft : **Stand van zaken Aanpak van asbestdaken**
 Versie : 24-3-2021
 Van : Programmabureau Versnellingsaanpak asbestdakensanering (Lex Stax)
 Voor : Ambassadeursoverleg op 7 april 2021

Stand van zaken programma asbestdakensanering en Versnellingsaanpak

Inleiding

Op 2 maart 2020 is de samenwerking tussen overheden, bedrijven en kennisorganisaties om de sanering van asbestdaken te versnellen, bekrachtigd met de Samenwerkingsverklaring. Nu, een jaar later, is de wereld in de ban van corona. Dat betekent onder andere dat veel mensen thuis moeten werken. Het belang van een gezonde woon- en werkomgeving geldt onverkort: asbest hoort simpelweg niet in een gezonde woon- en werkomgeving thuis.

De hoeveelheid vierkante meters die het afgelopen jaar is gesaneerd ligt echter lager dan in 2019. In 2020 is 6,7 miljoen m² gesaneerd. In 2019 was dat 9,8 miljoen m². De saneringen liepen terug, maar in de opzet van een financieel instrument voor particuliere dakeigenaren in de vorm van een Maatwerklening via SVn zijn belangrijke stappen gezet.

Recent is het rapport van Arcadis over het [blootstellingsonderzoek](#) beschikbaar gekomen. Dit onderzoek laat zien dat er bij de sanering van asbestdaken meerdere factoren samen bepalen hoeveel vezels vrij komen bij een sanering. De [internetconsultatie](#) van het ministerie van SZW liep tot en met 23 maart 2021. De consultatie gaat over het aanpassen van het Arbeidsomstandighedenbesluit en -regeling. In de aanpassing stelt het ministerie van SZW voor dat de sanering van asbestcement dakbedekkingen en leien van asbestcement altijd tot de toepassingen met potentie tot hoge blootstelling gerekend worden. Dat betekent praktisch gezien dat er dan eenduidigheid is over hoe deze daken gesaneerd moeten worden. Ook betekent dit dat er voor deze sanering een regime verplicht blijft dat vergelijkbaar is met het huidige regime (zie verder bij Thema 6).

Op 25 februari 2021 heeft het CDA, ondersteund door VVD en PvdA, in de Tweede Kamer de [motie](#) ingediend die: “verzoekt de regering, om te onderzoeken op welke manier het aantal deelnemers van de samenwerkingsverklaring Asbest kan worden vergroot, en de Kamer hierover te informeren”. De motie is met 149 stemmen unaniem¹ aangenomen door de Tweede Kamer. De motie in de Tweede Kamer onderstreept dat het belang van snel saneren van asbestdaken breed wordt en moet worden gedragen.

Het beeld dat asbestdaken gevaarlijk zijn voor de omgeving wordt daarmee onderstreept. En dat bij het saneren van daken men rekening moet blijven houden met deze risico's. Toch neemt de prioriteit om asbestdaken te saneren af bij de eigenaren. De motie van 25 februari 2021 geeft aan dat het besef van de gevaren van asbest politieke grenzen overstijgt. Dat het onderwerp leeft is helder, ondanks teruglopende gesaneerde m².

In deze Voortgangsrapportage beschrijven we de stand van zaken per maart 2021. Deze beschrijving is per thema. Tevens beschrijft de rapportage de groei van het netwerk.

De zes thema's en hun samenhang

De zes thema's zijn aan elkaar gekoppeld. [Bewustwording](#) draait om communicatie. Nu er geen wettelijke plicht is om te saneren, draait het om willen saneren. Bewustwording is voor alle thema's belangrijk. Doel hiervan is om informatie over (de aanpak van) asbestdaken te geven. [Monitoring](#) geeft inzicht in de voortgang van de sanering. Zo weten we wat al is gedaan. En ook wat de opgave is die er nog op de daken ligt. Om saneren of vervangen mogelijk te maken voor financieel lastige situaties komt er een Rijksbijdrage voor overheden die eigenaren van asbestdaken willen stimuleren hun dak aan te pakken. Om de kosten voor sanering te verlagen is [veilige vereenvoudiging](#) van werkwijzen een manier. Ook innovaties kunnen bijdragen aan goedkoper en effectiever werken. Hierbij staat voorop dat de veiligheid van werknemers, bewoners/burgers en de omgeving niet in het geding mag komen. In toenemende mate zijn er [koppelkansen](#) met andere belangrijke maatschappelijke thema's. Het meest bekend is de koppeling met zonne-energie. Hier vinden mooie ontwikkelingen plaats die ons helpen in onze opgave. Gemeenten zijn cruciaal in het contact met bewoners en bedrijven. Door [gemeenten te ontzorgen](#) kan hun stimulerende inzet naar eigenaren van asbestdaken worden verlicht.

¹ Door het vertrek van kamerlid Hiddema telde de Tweede Kamer op dat moment 149 leden in plaats van 150.
www.asbestversnelling.nl

De thema's zijn uitgewerkt in concrete activiteiten. Elke activiteit is een samenwerking van meerdere organisaties/samenwerkingspartners uit de Samenwerkingsverklaring. Daarmee is het een actief netwerk waarbij samenwerking letterlijk betekent: samen aan een of meerdere activiteiten werken. De Samenwerkingsverklaring beschrijft deze activiteiten die hieronder per thema zijn gerangschikt:

1: Communicatie	2: Het fonds	3: Ontzorgen gemeenten	4: Koppelskansen	5: Monitoring	6: Veilige vereenvoudiging
1.1: Uitwerking communicatiestrategie	2.1: Oprichten fonds particulieren in 2020	3.1: Voorbeelden handreikingen kleine daken	4.1: Maximaliseren zonne-energie	5.1: Initiële gebiedsinvent. partners	6.1: Onderzoek methoden asbestsanering
1.2: Uitdragen kaders gevaren	2.2: Onderzoeken fonds voor bedrijven	3.2: Voorbeelden handreiking buitengebied	4.2: Kennis combi's ontsluiten/uitdragen	5.2: Landelijke asbestdakenkaart	6.2: Regelgeving asbest+ bodemsan.
1.3: Kernboodschap communicatie	2.3: Gebruik maken trekkingsrecht	1.3: Updaten 'collectieve aanpak asbestd.'	4.3: Aanjagen overheden mbt initiatiefnem.	5.3: Monitoring m ² daken obv. LAVS	6.3: Methode verontreiniging toplaag
1.4: Communicatiekleine daken		3.4: Handreiking niet/moeilijk financierbaar	4.4: Aanpak leegstand, vrijkomende bebouw.	5.4: Instellen werkgroep monitoring	6.4: Arbo-besluit en hijswerktuig
1.5: Consumentenonderzoek sanering		3.5: Handreiking handhaving	4.5: Ondersteunen marktpartijen sloop/funtiewijz.	5.5: Evaluatie methoden monitoring	6.5: Preventiecheck soortenbescherming
1.6: Inspirerende voorbeelden			4.6: Kennistafel erfcoaches	5.6: Advies voor landelijke monitoring	6.6: Belemmeringen innovaties
1.7: Website asbestversnelling.nl			4.7: Opzetten CoP erfcoaches	5.7: Asbestdakenkaart aanvullen	
1.8: Toolkit provincie			4.8: Agenderen kleine daken renovatie/onderhoud gemeenten/corporaties	5.8: Communicatie voortgang monitoring	
1.9: Kennistafel intermediairs				5.9: Handreiking OD's/ gemeenten sloopmeld.	
1.10: Uitwerken acties van 1.9					

Ter informatie is achterin deze Voortgangsrapportage per activiteit aangegeven welke oorspronkelijke trekkers en partners zullen meewerken aan de activiteiten en wat per activiteit de globale stand van zaken is.

Stand van zaken van de thema's

Thema 1: Bewustwording

Duidelijkheid

Veel onduidelijkheid en discussies rondom de sanering van asbestdaken gaan over kosten, saneringsregels die gelden of risico's van asbest. Vaak is die onduidelijkheid een combinatie van deze drie onderwerpen. In het laatste kwartaal van 2020 en begin 2021 heeft het Programmabureau onder de noemer 'deep dives' diverse kennistafels georganiseerd met meerdere betrokkenen en samenwerkingspartners in de aanpak van asbestdaken. Doel van deze kennistafels is om makkelijk toegankelijke en goed onderbouwde informatie op te halen en samen te stellen, dit laatste in de vorm van leaflets. Met deze actuele - door experts en ervaringsdeskundigen - samengestelde informatie, kan er ruis uit deze discussies worden gehaald. Daarnaast ontstaat er meer duidelijkheid voor zowel betrokkenen in de aanpak als asbestdakeigenaren. Betrokkenen worden gestimuleerd de asbestdakenproblematiek op te pakken en asbestdakeigenaren om hun dak te saneren of te vervangen. Er is inmiddels een concept-leaflet beschikbaar over de regels voor saneren. Voor de onderwerpen 'risico's' en 'kosten' wordt er in het voorjaar een tweede sessie georganiseerd.

Collectieve aanpak kleine asbestdaken

Consumentenvoorlichtingsorganisatie Milieu Centraal organiseert ook in 2021 de '[Week van de Asbestvrije Schuur](#)'. Dit jaar vindt deze week plaats van maandag 13 tot en met 19 september 2021. Gemeenten worden door zowel Milieu Centraal als het Programmabureau opgeroepen om zoveel mogelijk gezamenlijk de collectieve aanpak van kleine asbestdaken (kleiner dan 35 m²) onder hun bewoners te initiëren in deze week. Gemeenten verzorgen zelf (op eigen wijze) de uitvoering. Milieu Centraal verzorgt voor deelnemers een toolkit met daarin ondersteunende informatie en communicatiemiddelen. Daarnaast kijkt de consumentenorganisatie naar (landelijke) publiciteit in de betreffende week. Onder meer via haar nieuwsbrief roept het Programmabureau gemeenten op om mee te doen aan de collectieve aanpak kleine asbestdaken.

Communicatie particulier fonds/Maatwerklening SVn

Samen met het ministerie van IenW en SVn kijkt het Programmabureau naar de communicatie over het particuliere fonds/Maatwerklening SVn. Er wordt een compact communicatieplan samengesteld met daarin gerichte communicatie uitingen en -kanalen voor zowel lening-gevers (overheden die gebruik kunnen maken van de Rijksbijdrage) als lening-nemers (dakeigenaren). Vanaf het tweede kwartaal van 2021 wordt deze communicatie actief ingezet.

Website www.asbestversnelling.nl & nieuwsbrieven

Op de website van het Programmabureau zijn nu alle partijen die de Samenwerkingsverklaring hebben ondertekend zichtbaar met de naam van de organisatie en hun logo. Het overzicht van alle huidige partners staat hieronder.

Partners van de samenwerkingsverklaring

1. Ministerie van Milieu en Wonen	17. Gemeente Lelystad
2. Ministerie van IenW	18. Gemeente Meppel
3. Ministerie van SZW	19. Gemeente Nieuwegein
4. Provincie Drenthe	20. Gemeente Purmerend
5. Provincie Gelderland	21. Gemeente Raalte
6. Provincie Overijssel	22. Gemeente Utrechtse Heuvelrug
7. Provincie Noord-Holland	23. Vereniging voor aannemers in de sloop (VERAS)
8. Provincie Utrecht	24. Vereniging voor Verwijdering van Toxische en gevaarlijke Bouwmaterialen (VVTB)
9. Provincie Flevoland	25. Bouwend Nederland
10. Gemeente Almere	26. Expertise Centrum Asbest & Vezels
11. Gemeente Assen	27. Stichting European Asbestos Forum
12. Gemeente Beemster	28. Adviesbureau Jan Tempelman
13. Gemeente Berkelland	29. SGS Search
14. Gemeente Borger-Odoorn	30. RPS Nederland
15. Gemeente Eemnes	31. Sansidor
16. Gemeente Hof van Twente	

Op de website is nu ook een aparte documenten pagina opgenomen die beter is te sorteren op datum en onderwerp of thema.

In juli en oktober 2020 en in januari en februari 2021 heeft het Programmabureau nieuwsbrieven/nieuwsberichten uitgebracht die worden verspreid onder ruim 400 ontvangers. Alle verzonden nieuwsbrieven zijn [hier](#) te lezen via de website van het Programmabureau.

Thema 2: Het fonds

Het thema met de naam 'fonds' zou voor de doelgroep particuliere dakeigenaren eigenlijk moeten heten Rijksbijdrage en Maatwerklening. We spreken van financiële instrumenten voor zakelijke dakeigenaren. Om praktische redenen noemen we het thema 'Het fonds' waar we de nadere duiding bedoelen.

Particulier fonds

Voor particuliere eigenaren van een asbestdak is er nu de mogelijkheid om een Maatwerklening bij SVn af te sluiten. Deze mogelijkheid is sinds eind 2020 operationeel. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft eind 2020 de eerste betaling van de Rijksbijdrage van 12 miljoen euro aan [SVn](#) gedaan voor de start van de uitvoering van de Maatwerklening. Er is een modelverordening beschikbaar én de relatiemanagers van SVn inventariseren de interesse voor deelname bij de overheden. De leningen kunnen nu dus verstrekt worden. Decentrale overheden kunnen zich uiteraard nog aanmelden om mee te doen.

Op 12 maart 2021 heeft het Programmabureau aan alle provincies met inbreng van SVn en het ministerie van IenW een toelichting op het particulier fonds georganiseerd voor alle provincies. Dat werd door de deelnemers gewaardeerd omdat hiermee duidelijkheid werd gegeven over onder andere hoe een gemeente of provincie gebruik kan maken van de Rijksbijdrage. Een vervolg op deze voorlichting voor provincies vindt plaats op 17 september 2021. Een voorlichting met een vergelijkbare opzet voor gemeenten zal gepland worden door het Programmabureau.

Financiële instrumenten voor zakelijke dakeigenaren

In 2020 heeft het ministerie van IenW [onderzoek door SIRA Consulting](#) laten verrichten naar hoe een effectief financieel instrument ingericht moet worden. SIRA doet in het rapport – naast de financiële instrumenten - meerdere andere aanbevelingen die deze gezamenlijke aanpak verder kunnen versterken. Deze aanbevelingen richten zich met name op bewustwording en communicatie, maar ook op het aansluiten bij bestaande (sanerings)maatregelen (in de landbouw). Op dit moment wordt binnen het ministerie van IenW aan de uitwerking van het voorgestelde pakket van maatregelen en aanbevelingen gewerkt.

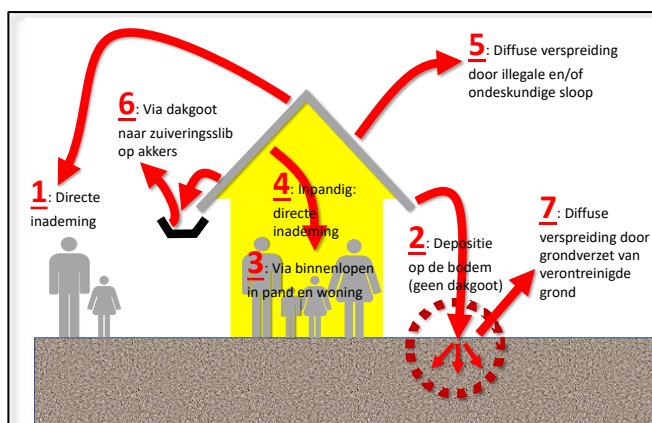
Thema 3: Ontzorgen van gemeenten

Voor dit thema worden goede voorbeelden van gemeenten, provincies en bedrijven verzameld en gepubliceerd. Zo kunnen betrokkenen in de aanpak van asbestdaken gebruik maken van ervaringen en kennis van anderen. Van deze voorbeelden valt een deel vaak ook onder het thema koppelkansen. Daarnaast wordt ter ondersteuning van gemeenten een aantal handreikingen opgesteld. De handreiking 'Collectieve aanpak asbestdaken' is geactualiseerd door Milieu Centraal voor de [Week van de Asbestvrije Schuur](#). Deze handreiking is [hier](#) te vinden op de website van Milieu Centraal.

De handreiking voor moeilijk financieerbare doelgroepen is nauw verbonden aan financiële Instrumenten. Voor de zakelijke markt wordt deze handreiking opgepakt als er duidelijkheid is over de financiële instrumenten voor de zakelijke dakeigenaren.

De handreiking 'Handhaving' is onlangs opgepakt. Hier wordt op korte termijn een werkgroep voor opgericht. Handhaving is ook genoemd in het in SIRA-rapport van 15 juni 2020 van de verkenning naar een asbestdakenfonds. Nu het generieke verbod er niet is en de versnellingsaanpak uitgaat van stimulering, zal er extra aandacht zijn voor handhaving van daken die een direct risico voor milieu en omgeving veroorzaken.

Hier ligt een verband met het (verwerings)onderzoek naar de routes die asbestvezels afleggen. Als die routes leiden tot risico's, dan is er grond om te handhaven door een gemeente. Onlangs is een onderzoek gestart door TNO waarin de routes van vezels van asbestdaken onderzocht worden. Dit onderzoek is geen activiteit die beschreven is in de Samenwerkingsverklaring. Het onderzoek wordt gefinancierd door de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Flevoland, Utrecht, Noord-Holland, Noord-Brabant, de gemeenten Almere, Assen, Hof van Twente, Lelystad en Rijssen-Holten en het ministerie van IenW. De partners van onze samenwerking zijn onderstreept. Dit aantal financiers is een substantieel deel van de samenwerkingspartners. Om die reden heeft het Programmabureau meegewerkt aan een activiteit voor het verkrijgen van extra middelen voor meer luchtmetingen. Het Programmabureau is door de financiers gevraagd om de groep van deskundigen voor te zitten die het onderzoek inhoudelijk beoordeelt.

Thema 4: Koppelkansen

Stedelijke koppelkansen

Als uitvloeisel van het ambassadeuroverleg op 7 oktober 2020 wordt er in het tweede kwartaal van 2021 een kennistafel voor de stedelijke koppelkansen georganiseerd. Deze digitale kennistafel is gepland op 29 april 2021. Op dit moment wordt deze bijeenkomst voorbereid.

Coaches/adviseurs

Door de provincie Overijssel en het Programmabureau zijn er twee kennistafels georganiseerd voor coaches/adviseurs. Deze coaches/adviseurs (erfcoaches) zijn er om erfeigenaren goed te ondersteunen bij beslissingen over asbestsanering, zon op dak en sloop van stallen, schuren en loodsen. Er wordt in samenwerking met de provincies Overijssel en Utrecht gekeken of we een platform kunnen realiseren waar allerlei relevante informatie over asbestsanering beschikbaar is en de coaches/adviseurs onderling kennis en ervaring kunnen uitwisselen. Daarnaast willen we zodra het kan erfcoaches, adviseurs en vertegenwoordigers van omgevingsdiensten en gemeenten samenbrengen om ervaringen uit te wisselen in de vorm van een (fysiek) mini-symposium.

Sloop en herbestemming

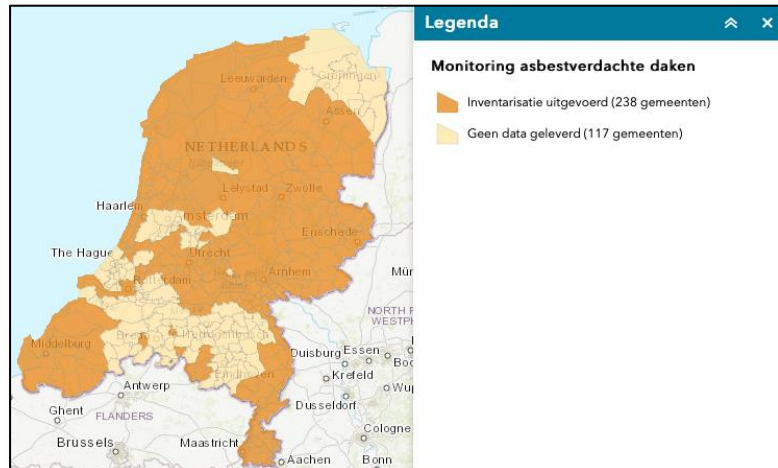
Voor sloop en herbestemming is er contact met VNG gelegd. Ook de VNG wil graag gebruik maken van de ervaringen van erfcoaches. Na twee succesvolle kennistafels is het vervolg mede door corona stil komen te liggen, maar wordt zo snel mogelijk weer opgepakt. Enkele voorbeelden worden binnenkort al gedeeld via de website asbestversnelling.nl van het Programmabureau en via social media.

In augustus 2020 heeft Univé het initiatief Duurzaam Zekerheid Univé gelanceerd om in Nederland asbestdaken te saneren en tegelijkertijd te voorzien van zonnepanelen. De provincie Overijssel heeft het initiatief een boost gegeven met geld van het Energiefonds Overijssel. Univé richt zich in beginsel op daken van bedrijven. Dit soort initiatieven geven een flinke impuls aan het saneren van asbestdaken.

Het Programmabureau is in contact met de provincie Groningen om na te gaan of de combinatie van agrarische herbouw en de aanpak van asbestdaken een nieuwe koppelkans kan zijn in het Groningse aardbelevingsgebied.

Thema 5: Monitoring

Op de [landelijke asbestdakenkaart](#) is te zien dat 238 gemeenten hun data hebben aangeleverd voor de asbestdakenkaart. Dat is een toename met 28 gemeenten ten opzichte van een half jaar geleden. In deze 238 gemeenten ligt er nu nog in totaal 69,9 miljoen m² aan asbestdaken (stand van zaken december 2020). Van de overige 117 gemeenten zijn geen data beschikbaar gesteld aan de landelijke asbestdakenkaart en is het daarom onbekend nog hoeveel asbestdaken daar nog liggen. Inzet via onder meer ODRU is erop gericht om de resterende “witte vlekken” in beeld te krijgen en die data in de landelijke kaart te verwerken.

Er is een Werkgroep Monitoring die de voortgang van de monitoring van het aantal m² gesaneerde asbestdaken volgt. De werkgroep monitoring is bezig om een model te maken om op basis van de beschikbaar gestelde informatie periodiek een inschatting te kunnen maken van het in Nederland nog aanwezige areaal te bepalen. Dit zal nog een aantal maanden vergen om dit model op een goede manier gereed te hebben.

De werkgroep Monitoring heeft in samenwerking met de provincies Utrecht, Gelderland en Overijssel de Handreiking mutatiebeheer asbestdaken opgesteld. De handreiking is een hulpmiddel voor gemeenten en omgevingsdiensten voor het mutatiebeheer van de ‘asbestdakendatabase’ op basis van bijvoorbeeld sloopmeldingen via OLO, LAVS, toezicht en veldwaarnemingen. De handreiking gaat er vanuit dat er al een initiële inventarisatie (nulmeting) is gedaan en geeft handvatten om de status bij te houden van een dak op een individueel bouwwerk (bijvoorbeeld van verdacht naar gesaneerd). Door mutatiebeheer blijft de ‘asbestdakendatabase’ actueel en blijft een goed inzicht bestaan in de saneringsopgave binnen de gemeente. De Handreiking mutatiebeheer asbestdaken geeft invulling aan activiteit 5.9 uit de Samenwerkingsverklaring.

De data van de monitoring geven aan hoeveel asbestdaken er per kwartaal gesaneerd worden. In onderstaande tabel staat het meest actuele overzicht. Daaruit blijkt dat er in 2020 zo’n 30% minder is gesaneerd dan in 2019.

Tabel 1: Voortgang van de sanering van asbestdaken sinds 2014

Asbestdaken	1 ^e kwartaal miljoen m ²	2 ^e kwartaal miljoen m ²	3 ^e kwartaal miljoen m ²	4 ^e kwartaal miljoen m ²	Totaal miljoen m ²
Verwijderd in 2014	1,5	1,6	1,7	1,1	5,9
Verwijderd in 2015	1,2	2,1	1,9	1,7	6,9
Verwijderd in 2016	1,8	2,7	2,9	2,5	9,9
Verwijderd in 2017	2,2	2,8	2,9	2,9	10,8
Verwijderd in 2018	2,5	3,7	3,4	3,2	12,8
Verwijderd in 2019	2,2	3,2	2,7	1,7	9,8
Verwijderd in 2020	1,5	1,8	1,7	1,7	6,7
Totaal verwijderd					62,8

Er komt een (online) werksessie om aan geïnteresseerden uit te leggen hoe de monitoring werkt en wat het belang is. Dat helpt mogelijk ook de gemeenten die nog geen data aanleveren, om hen te motiveren om het areaal aan asbestdaken binnen hun grondgebied in beeld te brengen.

Thema 6: Veilige vereenvoudiging saneringen

Blootstellingsonderzoek

De staatssecretaris van IenW heeft mede namens de staatssecretaris van SZW op 1 februari 2021 [per brief](#) het rapport '[Fase 2: Blootstellingsonderzoek Asbestdaken](#)' van Arcadis aangeboden aan de Tweede Kamer. Arcadis heeft de mate van blootstelling onderzocht tijdens de sanering van verschillende daken met verschillende werkmethoden. De onderzoeksvraag was of de blootstelling tijdens sanering van asbestdaken in de praktijk voldoende laag is om vereenvoudiging mogelijk te maken, zonder te tornen aan de veiligheid en gezondheid van werknemers, omstanders en natuurlijk de leefomgeving.

Arcadis concludeert dat de resultaten niet voldoende zijn om indeling in risicoklasse 1 te bewerkstelligen (te weinig metingen en in sommige gevallen te hoge concentraties). Er zijn veel factoren die in deze conclusies een rol spelen: denk daarbij aan de grootte van het asbestdak, de mate van verwerking van het dak, de constructie van het asbestdak en niet te vergeten hoe de sanering wordt uitgevoerd. Het onderzoek geeft ook onvoldoende basis voor standaard afschaling voor werkwijzen met schuim. Producenten, saneerders of opdrachtgevers kunnen wel een specifieke methode voorleggen aan het '[Validatie- en Innovatiepunt Asbest](#)'.

Preventiechecklist

In een samenwerking tussen de provincies Gelderland en Overijssel en het Programmabureau wordt gewerkt aan een Preventiechecklist soortenbescherming asbestdaken. De preventiecheck is bedoeld om enerzijds de toepassing van soortenbescherming te vereenvoudigen en te verbeteren en anderzijds om onnodige beperkingen bij dakvervangings weg te nemen. Gebruik van de preventiecheck is een invulling van de algemene zorgplicht Wet natuurbescherming van eigenaren/opdrachtgevers en uitvoerders van dakvervangings. Verwacht wordt dat hierover medio dit jaar inhoudelijk kan worden bericht.

Inspoelzones van vezels van asbestdaken

Door verwerking van asbestdaken bestaat de kans dat ook de bodem verontreinigd raakt met asbestvezels. Mede als uitvloeisel van de Samenwerkingsverklaring loopt een gezamenlijk project van provincie Overijssel en het ministerie van IenW om te onderzoeken, of kan worden geregeld dat op eenvoudige wijze de met asbest verontreinigde toplaag (bodem) kan worden meegenomen bij de sanering van het asbestdak.

Zie daartoe in de Activiteitenlijst van de Samenwerkingsverklaring bij thema 6: Veilige vereenvoudiging saneringen de activiteiten 6.2 en 6.3. Om dit te realiseren is een wijziging van de wet- en regelgeving vereist. Aan het adviesbureau Geofoxx is door de provincie Overijssel opdracht verleend om de volgende onderzoeksvraag uit te werken: "Is er een eenduidige en pragmatische aanpak van asbestverontreinigingen onder inspoelzones/druppelzones onder het regime van de Omgevingswet mogelijk? En zo ja, hoe ziet die aanpak er uit?"

Het uiteindelijke doel van dit project is een helder beleids- en financieringskader te beschrijven dat nu, maar met name ná

Foto is afkomstig uit het concept-rapport van Geofoxx

inwerkingtreding van de Omgevingswet, asbestverontreinigingen onder druppelzones effectief identificeert en aanpakt. Er is een concept-eindrapport door Geofoxx aangeboden. Dat rapport is in maart 2021 met de begeleidingscommissie besproken. Op basis hiervan wordt het eindconcept opgesteld.

Bitumendaken

Voor het houden van een kennistafel over asbest in bitumendaken is tweemaal een oproep gedaan in de nieuwsbrief van het Programmabureau. Dat heeft niet geleid tot voldoende deelname om deze kennistafel te organiseren.

Asbestos analyser

In het ambassadeuroverleg van 7 oktober 2020 is informatie gegeven over de [asbestos analyser](#). Op dit moment is de leverancier bezig met het gecertificeerd krijgen van het meetinstrument.

Stelselherziening

De staatssecretaris van SZW heeft in haar [brief van 9 november 2020](#) aan de Tweede Kamer een [internetconsultatie](#) aangekondigd in verband met aanpassingen van de asbestregelgeving: de stelselwijziging. Deze internetconsultatie is inmiddels gestart. Reacties konden worden ingestuurd tot en met 23 maart 2021. De voorgenomen stelselwijziging betekent dat de verplichting voor een certificaat voor werken met asbest niet langer afhankelijk zal zijn van de risicoklasse waarin gewerkt wordt, maar van de soort asbesttoepassing die wordt verwijderd.

SZW heeft asbestdaken in het voorstel van de internetconsultatie van SZW ingedeeld 'als asbesttoepassingen die de potentie hebben om te leiden tot een hoge blootstelling'. De sanering van asbestdaken moet dan volgens dit voorstel van SZW nog steeds door een gecertificeerd bedrijf worden gedaan, net als nu. Dat sluit aan bij de bevindingen in het [TNO-advies over risicodifferentiatie](#), [de reviews daarop](#) en [recent onderzoek van Arcadis](#). Dat betekent dat het huidige veiligheidsregime voor saneren van asbestdaken zo blijft. En voor regelgeving geldt altijd: huidige regels gelden totdat er nieuwe regels zijn vastgesteld.

Het samenwerkingsverband

De programmatische aanpak berust op het stimuleren en faciliteren van deelnemende partijen in de vrijwillige sanering van asbestdaken, waaronder de samenwerking van de deelnemende partijen en het delen en uitwisselen van kennis, ervaringen en ideeën. Een groeiend netwerk van samenwerkende partijen maakt dat vele handen lichter werk maken. Alle deelnemende partijen dragen bij zoals zij bij het ondertekenen van de Samenwerkingsverklaring zelf hebben aangegeven.

Nieuwe partijen

De volgende partijen hebben sinds 7 oktober 2020 aangegeven bij te willen dragen aan de samenwerking:

- Provincie Flevoland;
- Gemeente Berkelland;
- Gemeente Eemnes.

Om het netwerk verder te versterken blijft het Programmabureau organisaties en overheden actief benaderen.

Samenwerking met andere partijen

Het Programmabureau probeert met zoveel mogelijk partijen samen te werken om zo zoveel mogelijk versnelling in de sanering van asbestdaken te realiseren. Daaronder valt ook contact met partijen zoals LTO en VNG. Zij onderschrijven niet alle punten van de Samenwerkingsverklaring en hebben om die reden de verklaring niet getekend. Het Programmabureau kijkt hoe de betrokkenheid met partijen als LTO en VNG mogelijk is én waar dit bijdraagt aan de aanpak van asbestdaken. Ook dan bereiken we vooruitgang. Deze manier van samenwerken zetten we voort.

Motie in de Tweede Kamer van 25 februari 2021

Op 25 februari 2021 is de motie (zie kader) van Gerard van den Anker (CDA) (ondersteund door de Tweede Kamerleden Ziengs (VVD) en Moorlag (PvdA)) unaniem aangenomen.

Het Programmabureau heeft gevraagd aan deze Tweede Kamerleden waarom deze motie en waarom nu? De reactie van de kamerleden staat hieronder:

“Waarom deze motie:

De samenwerkingsovereenkomst is ervoor bedoeld om met een samenhangend pakket aan acties het saneringstempo te verhogen om de resterende opgave van circa 80 miljoen m² uit te kunnen voeren in het komende decennium. In de samenwerkingsovereenkomst zijn acties afgesproken gericht op bewustwording en communicatie, oprichting van een (leningen)fonds, het ontzorgen van gemeenten, het gebruik maken van koppelkansen en het vereenvoudigen van saneringen en monitoring. Volgens ons is het écht nodig om het besef van nut en noodzaak onder burgers en bestuurders te vergroten en asbestsanering aantrekkelijker te maken, en ook goed te communiceren. Daarvoor is het van belang dat deze overeenkomst door zoveel mogelijk gemeenten en bedrijven wordt ondertekend, zodat de acties breed kunnen worden uitgerold en er op grote schaal resultaat kan worden geboekt.

Tweede Kamer der Staten-Generaal		2
Vergaderjaar 2020–2021		
30 175	Luchtkwaliteit	
Nr. 363	<p>MOTIE VAN HET LID VAN DEN ANKER C.S. Voorgesteld 25 februari 2021</p> <p>De Kamer, gehoord de beraadslaging,</p> <p>constaterende dat tot nu toe nog maar zes gemeenten en twee bedrijven uit de asbestsector de samenwerkingsovereenkomst Asbest hebben ondertekend;</p> <p>overwegende dat de samenwerkingsovereenkomst Asbest als doel heeft om op een veilige manier het saneren van de resterende asbestdaken in Nederland te versnellen;</p> <p>overwegende dat het van groot belang is dat zo veel mogelijk partijen de samenwerkingsovereenkomst Asbest ondertekenen;</p> <p>constaterende dat het de ambitie van de regering is om het aantal deelnemers de komende jaren uit te breiden;</p> <p>verzoekt de regering, om te onderzoeken op welke manier het aantal deelnemers van de samenwerkingsovereenkomst Asbest kan worden vergroot, en de Kamer hierover te informeren,</p> <p>en gaat over tot de orde van de dag.</p> <p>Van den Anker Ziengs Moorlag</p>	

Waarom nu:

Het is nu ongeveer een jaar geleden sinds de samenwerkingsverklaring tot stand is gekomen. Als we de balans van het afgelopen jaar opmaken kunnen we constateren dat zes nieuwe gemeenten en twee bedrijven uit de asbestsector de verklaring hebben ondertekend. Elke ondertekening telt, maar het is, gezien het belang van de samenwerkingsovereenkomst, veel te weinig om resultaat te kunnen boeken. Ik heb het initiatief genomen om tot deze motie te komen en de heren Ziengs en Moorlag hebben deze mede ondertekend en ingediend. Het is een duidelijk signaal dat de motie unaniem door de Tweede Kamer is aangenomen. Een unanieme aansporing voor de Staatssecretaris, het is tijd voor meer actie.”

Er hebben zich meer partijen aangemeld dan de motie aangeeft, maar de strekking is helder. Het is duidelijk dat het belang van de samenwerking alle politiek overstijgt. De motie wordt immers onderschreven door alle politieke partijen. Het ‘waarom deze motie’ legt de nadruk op nut en noodzaak: saneren aantrekkelijker maken en goed communiceren. Binnen onze samenwerking is dat besef er terdege. Vergroten van het netwerk maakt het mogelijk om de werkzaamheden beter te verdelen. Een groter netwerk maakt ook dat we onze impact kunnen vergroten.

De activiteiten: van uitwerken naar uitdragen

De kern van de samenwerking in de aanpak van asbestdaken is een breed scala aan activiteiten. Dit zijn activiteiten op zichzelf, maar ze hebben ook een raakvlak met andere (niet-asbest gerelateerde) ontwikkelingen zoals de energietransitie. Deelnemers aan de Samenwerkingsverklaring werken inhoudelijke vraagstukken uit. De opbrengsten worden vervolgens uitgedragen. In het overzicht van activiteiten staan steeds meer activiteiten die vergoederd zijn. Dat kan betekenen:

- Er komt ruimte om nieuwe activiteiten op te pakken, óf
- De samenwerking verschuift van uitwerken naar meer uitdragen.

Het blijven oppakken van nieuwe activiteiten sluit aan bij de visie van het Programmabureau. Het uitdragen krijgt een steeds meer nadruk. De resultaten moeten worden verteld en gedeeld. In oktober 2020 hebben de ambassadeurs geconstateerd dat actieve communicatie noodzakelijk is om een realistisch beeld te geven van wat het saneren van asbestdaken nu daadwerkelijk inhoudt. Maar ook wat sanering of vervanging van een dak kan bijdragen aan de omgeving, de opbrengsten dus. Dit laatste zijn de koppelkansen. De koppelkansen zijn inmiddels belangrijke motoren achter de asbestdakensanering. Ze dienen vaak als aanknopingspunt voor de aanpak van asbestdaken. Denk daarbij aan verduurzaming en energiebesparing, groene leefomgeving en kwaliteit van de ruimtelijke omgeving.

Twee-sporenbenadering

Voor de komende periode stellen we in ieder geval de volgende twee-sporenbenadering voor:

- Spoor 1: Doorgaan met de activiteiten zoals we daar nu mee bezig zijn;
- Spoor 2: Actief de resultaten (zoals de leaflets over risico's, kosten en spelregels) uitdragen via media en netwerken, en op zoek blijven naar goede praktijkvoorbeelden (die zitten in koppelkansen, gezondheid, erfcoaching, et cetera) onder het mom van 'zien is geloven'.

Spoor 3: Het netwerk vergroten

Om de impact en geloofwaardigheid van het netwerk te vergroten, is groei van het netwerk wenselijk en noodzakelijk. Dat is te zien als een derde spoor. Autonoom groeien door alleen de boodschap uit te dragen en activiteiten te organiseren zoals we dat we het afgelopen jaar hebben gedaan, leidt gelukkig tot groei van het netwerk maar in een laag tempo.

Een snellere groei van het netwerk kunnen we mogelijk bereiken door de actieve inzet van ambassadeurs. Zo kunnen wethouders de collega's van buurgemeenten informeren over de versnellingsaanpak, gedeputeerden collega's van andere provincies en ook wethouders van gemeenten aansporen het onderwerp meer op de agenda te zetten. Bedrijven en kennisorganisaties kunnen dit doen bij zowel overheden als bij bedrijven en andere organisaties. De praktijk laat zien dat de stem van een bestuurder veel zwaarder weegt dan de stem van "iemand van het Programmabureau". Die stem van de ambassadeurs kunnen en moeten we benutten. Het Programmabureau kan hierin actief bijdragen door goed informatiemateriaal te maken en deel te nemen aan overleggen om samen met de betreffende ambassadeur voorlichting te geven en door te helpen organiseren en faciliteren.

Bij een groeiend netwerk komt er ook meer capaciteit beschikbaar om activiteiten op te pakken. Daarmee versterkt spoor 3 de sporen 1 en 2.

Bijlage: Activiteiten uit de samenwerkingsverklaring, trekkers en bijdragen

- Rood omrande activiteit: nieuwe activiteit die niet in de samenwerkingsverklaring is opgenomen.
- Rood kruis door activiteit: activiteit is vervallen/achterhaald.
- Groen vinkje: activiteit is afgerond.

1: Communicatie		2: Het fonds	
1.1: Uitwerking communicatiestrategie ✓	Programmabureau, Milieu Centraal en InfoMil. Mmv: Expertise Centrum Asbest en Vezels Stichting European Asbestos Forum	2.1: Oprichten fonds particulieren in 2020 ✓	Bijdragen van: Ministerie van IenW, Provincie Utrecht, Gemeente Assen, Gemeente Hof van Twente p.m.
1.2: Uitdragen kaders gevaren	Rijk (Ministerie van IenW, Ministerie van SZW), Programmabureau. Bijdragen van: Provincie Utrecht, Gemeente Lelystad, Expertise Centrum Asbest en Vezels	2.2: Onderzoeken fonds voor bedrijven ✓	Bijdragen van: Ministerie van IenW Provincie Drenthe Provincie Gelderland Provincie Overijssel Provincie Utrecht
1.3: Kernboodschap communicatie ✓	Milieu Centraal, St. Stimuland ism Programmabureau. Bijdragen van: Gemeente Lelystad, Gemeente Nieuwegein Expertise Centrum Asbest en Vezels	2.3: Gebruik maken trekingsrecht	Bijdragen van: Provincie Drenthe, Provincie Gelderland, Provincie Overijssel, Provincie Utrecht, Gemeente Hof van Twente, Gemeente Lelystad
1.4: Communicatie-kleine daken	Milieu Centraal. Bijdragen van: Gemeente Lelystad, Gemeente Nieuwegein	2.3: Voorlichting voor provincies P-fonds ✓	
1.5: Consumentenonderzoek sanering ✓	Milieu Centraal Samenwerkingspartners zijn nog nader te bepalen	2.4: Voorlichting voor gemeenten P-fonds	
1.6: Inspirerende voorbeelden	Programmabureau, provincies en andere relevante partijen. Mmv: Pr. Noord-Holland, Pr. Utrecht, Gem. Nieuwegein, Milieu Centraal, Expertise Centrum A&V		
1.7: Website asbestversnelling.nl ✓	Programmabureau In samenwerking met Communicatietafel Versnellingsaanpak en andere relevante partijen		
1.8: Toolkit provincie ✓	Provincie Overijssel Waar nodig in samenwerking met andere relevante partijen		
1.9: Kennistafel intermediairs ✓	Programmabureau, Prov. Overijssel Beoogde samenwerkingspartners zijn o.a. makelaars VBO, Adfiz, NBA, SRA, NOAB St. CLOK, Buurkracht, VKK, MKB-NL		
1.10: Uitwerken acties van 1.9 ✓	Progr.bureau, Prov. Overijssel. Beoogde samenwerkingspartners zijn diverse participanten van de Samenwerkingsverkl. en brancheverenigingen		

3: Ontzorgen gemeenten

3.1: Voorbeelden handreikingen kleine daken	Milieu Centraal, Programmabureau Bijdragen van: Gemeente Nieuwegein
3.2: Voorbeelden handreiking buitengebied	Stichting Stimuland, Provincie Overijssel, Programmabureau. Bijdragen van: Provincie Noord-Holland, Provincie Utrecht, Gemeente Hof van Twente
1.3: Updaten 'collectieve aanpak asbestd.'	Programmabureau Bijdragen van: Gemeente Lelystad
3.4: Handreiking niet/moeilijk financierbaar	Programmabureau Bijdragen van: Gemeente Hof van Twent, Gemeente Lelystad
3.5: Handreiking handhaving	Omgevingsdiensten, Programmabureau Bijdragen van: Provincie Utrecht, Gemeente Lelystad (meelezer)

4: Koppelkansen

4.1: Maximaliseren zonne-energie	Provincie Overijssel. Bijdragen van: Provincie Gelderland, Provincie Noord-Holland, Provincie Utrecht, Gemeente Nieuwegein, Gemeente Hof van Twente
4.2: Kennis combi's ontsluiten/uitdragen	Samenwerkingspartijen asbest >zon Bijdragen van: Provincie Utrecht
4.3: Aanjagen overheden mbt initiatiefnem.	Samenwerkingspartijen asbest >zon Bijdragen van: Provincie Utrecht, Gemeente Hof van Twente
4.4: Aanpak leegstand, vrijkomende bebouw.	Provincie Overijssel en St. Stimuland Bijdragen van: Provincie Utrecht, Gemeente Hof van Twente, Bouwend Nederland
4.5: Ondersteunen marktpartijen sloop/funtiewijz.	Samenwerkingsverband aanpak leegstaande en vrijkomende bebouwing Bijdragen van: Provincie Utrecht, Gemeente Hof van Twente
4.6: Kennistafel erfcoaches ✓	Stichting Stimuland vanuit Programmabureau, met provincie Overijssel. Bijdragen van: Gemeente Hof van Twente
4.7: Opzetten CoP erfcoaches ✓	Stichting Stimuland vanuit Programmabureau, met provincie Overijssel Bijdragen van: Gemeente Hof van Twente
4.8: Agenderen kleine daken renovatie/onderhoud gemeenten/corporaties	N.t.b.4 (in beoogde samenwerking met andere gemeenten en Woningbouwcorporaties) Bijdragen van: Milieu Centraal
4.9: Kennistafel stedelijke koppelkansen	

5: Monitoring

5.1: Initiële gebieds-invent. partners	Provincies
5.2: Landelijke asbest-dakenkaart ✓	Programmabureau (in samenwerking met ODRU voor databeheer)
5.3: Monitoring m ² daken obv. LAVS ✓	Rijkswaterstaat in overleg met Ministerie van IenW
5.4: Instellen werkgroep monitoring ✓	Wergroep Monitoring
5.5: Evaluatie methoden monitoring	Wergroep Monitoring
5.6: Advies voor landelijke monitoring	Wergroep Monitoring
5.7: Asbestdakenkaart aanvullen ✓	Programmabureau, in samenwerking met ODRU voor databeheer
5.8: Communicatie voortgang monitoring	Programmabureau
5.9: Handreiking OD's/ gemeenten sloopmeld.	Provincie Utrecht; de uitvoering gaat via de Wergroep Monitoring

6: Veilige vereenvoudiging

6.1: Onderzoek methoden asbestsanering ✓	Ministeries van IenW en SZW
6.2: Regelgeving asbest-+ bodemsan.	Ministerie van IenW
6.3: Methode verontreiniging toplaag	Asbestverwijdering-branche
6.4: Arbo-besluit en hijswerktuig	Ministerie van SZW
6.5: Preventiecheck soortenbescherming ✓	Provincie Overijssel
6.6: Belemmeringen innovaties ✓	Ministeries van IenW en SZW, Asbestverwijderingsbranche en Programmabureau